

Sygn. akt III S 31/16

POSTANOWIENIE

Dnia 10 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Leszek Dąbek

Sędziowie SO Marcin Rak

SO Roman Troll (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 10 maja 2016 r. w Gliwicach na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skargi K. H. (H.)

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Rejonowego w Rybniku

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie prowadzonej przed Sądem Rejonowym w Rybniku pod sygn. akt II C 598/15

postanawia:

oddalić skargę.

SSO Roman Troll SSO Leszek Dąbek SSO Marcin Rak

Sygn. akt III S 31/16

UZASADNIENIE

Skarżący K. H. 3 lutego 2016 roku złożył skargę na naruszenie praw strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki wnosząc:

- a) o stwierdzenie, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Rejonowym w Rybniku w sprawie o sygn. akt II C 598/15 nastąpiła przewlekłość,
- b) o wydanie polecenia Sądowi Rejonowego w Rybniku do podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności,
- c) o przyznanie na jego rzecz 20000 zł,
- d) oraz o zwrot kosztów postępowania wraz z wynagrodzeniem pełnomocnika.

W uzasadnieniu wskazał, że pomimo złożenia pozwu w maju 2015 roku do chwili obecnej nie dokonano w sprawie żadnych czynności za wyjątkiem wezwania do uzupełnienia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Ten brak działania pozbawia go możliwości skutecznego dochodzenia praw.

Skarb Państwa – Prezes Sądu Rejonowego w Rybniku wniósł o oddalenie skargi, a w przypadku jej uwzględnienia o przyznanie skarżącej najniższej przewidzianej przepisami kwoty.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Pozew w sprawie o zadośćuczynienie w wysokości po 50 000 zł na rzecz każdego z trójki powodów (skarżący jest jednym z nich) wpłynął do Sądu Rejonowego w Rybniku 5 maja 2015 roku wraz z wnioskiem o zwolnienie ich od kosztów sądowych, a 13 maja 2015 roku został zadekretowany. Akta przedstawiono referendarzowi sądowemu celem rozpoznania wniosku o zwolnienie od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych 14 maja 2015 roku.

Zarządzeniem z 21 maja 2015 roku referendarz sądowy wezwał pełnomocnika powodów do uzupełnienia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych wskazując zakres tego uzupełnienia związany z koniecznością uściślenia danych podanych we wzorze oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania w terminie czternastu dni pod rygorem nadania negatywnej oceny odmowie przedstawienia informacji.

Zarządzenie to zostało wykonane 23 września 2015 rok, a 14 października 2015 roku wpłynęło pismo pełnomocnika powodów w związku z wezwaniem zarządzaniem z 21 maja 2015 roku wraz z dokumentami. Akta przedstawiono sędziemu 22 października 2015 roku, który 23 października 2015 roku zarządził przedłożyć akta referendarzowi sądowemu i zwrócił akta do sekretariatu tego samego dnia.

Akta przedłożono referendarzowi sądowemu 29 października 2015 roku, który 21 grudnia 2015 roku rozpoznał wnioski powodów o zwolnienie od kosztów sądowych i zarządził doręczenie odpisu wydanego wówczas postanowienia. Zarządzenie to wykonano 5 lutego 2016 roku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843 ze zm.) dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd, w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty (...), uwzględniając charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawilosci, znaczenie dla strony, która wniosła skargę rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Przewlekłość postępowania to brak czynności zmierzających do rozstrzygnięcia, zachodzący dłużej niż jest to konieczne do rozważenia sprawy bądź zgromadzenia dowodów, chodzi zatem o to, by czynności zmierzające do wydania orzeczenia kończącego zabierały odpowiednią ilość czasu, czyli odbywały się bez zbędnej zwłoki (por. art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki). Zbędną zwłoką nie jest przy tym każdy upływ czasu, ale dopiero nadmierne odstępstwo od czasu zwykle koniecznego dla wykonania określonych czynności, dlatego przewlekłość postępowania zachodzi wówczas, gdy zwłoka w czynnościach jest nadmierna (rażąca) i nie znajduje uzasadnienia w obiektywnych okolicznościach sprawy. [Por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2013 r. KSP 3/13, LEX nr 1318217, postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 10 stycznia 2013 r. sygn. akt II S 33/12, Lex 1246709; por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 23 listopada 2010 r. sygn. akt II S 28/10 - KZS 2010/11/50, LEX nr 783363].

Ustawodawca w art. 14 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki uznał za przewlekłe takie postępowanie, które trwa dłużej niż 12 miesięcy (por. postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 22 sierpnia 2014 roku, sygn. akt I OPP 99/14, LEX nr 1501740). To jest bowiem czas, który może już wskazywać na istnienie przewlekłości.

Nie ulega żadnej wątpliwości, że w rozpoznawanej sprawie doszło do opóźnienia w rozpoznaniu wniosku o zwolnienie od kosztów złożonego przez powodów już w pozwie. Do tego opóźnienia doszło na etapie wezwania do jego uzupełnienia. Czynność wymagająca doręczenia pełnomocnikowi powodów zarządzenia w przedmiocie uzupełnienia wniosku o zwolnienie od kosztów zajęła Sądowi Rejonowemu około czterech miesięcy. Przy czym brak jest wskazania, kiedy akta zostały zwrócone do sekretariatu po sporządzeniu przez referendarza sądowego zarządzenia z 21 maja

2015 roku. Czynność ta była konieczna, albowiem wymagane było ustalenie sytuacji majątkowej powodów, którzy zgłosili wniosek o zwolnienie od kosztów. Dopiero więc po dołączeniu niezbędnych informacji, wskazanych w tym zarządzeniu, można było orzec w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych. Zarządzenie to rzeczywiście powinno być wykonana we wcześniejszym terminie, co zapewne spowodowałoby wcześniejsze dołączenie pisma powodów w odpowiedzi na wezwanie, które ostatecznie wpłynęło 14 października 2015 roku. Natomiast, zdaniem Sądu Okręgowego, w tym zakresie nie doszło do takiego opóźnienia, które spowodowałoby rażące odstępstwo od czasu zwykle koniecznego dla dokonania tego rodzaju czynności, biorąc pod uwagę, że sprawa w chwili złożenia skargi nie miała jeszcze roku, a opóźnienie przypadało także na dwa miesiące wakacyjne.

W rozpoznawanej sprawie trzeba brać pod uwagę również to, że skarżący powołuje się na okoliczności braku jakichkolwiek działań Sądu Rejonowego za wyjątkiem wezwania do uzupełnienia wniosku o zwolnienie od kosztów, podczas gdy Sąd Rejonowy jeszcze przed złożeniem skargi na przewlekłość postępowania rozpoznał wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, tyle tylko, że odpis tego postanowienia wysłano już po złożeniu skargi na przewlekłość postępowania. Skarżąca więc w żaden inny sposób, poza złożoną skargą na przewlekłość postępowania, nie monitował biegu tego postępowania, a przecież był reprezentowany przez fachowego pełnomocnika.

Natomiast wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych został rozpoznany 21 grudnia 2015 roku, a więc po upływie siedmiu miesięcy od wpływu pozwu. Biorąc jednak pod uwagę opóźnienie w wykonaniu zarządzenia z 21 maja 2015 roku nie można uznać, aby jego rozpoznanie w grudniu 2015 roku, od czasu wpływu pisma powodów w połowie października 2015 roku, nastąpiło z rażąco nadmiernym upływem czasu koniecznym dla rozpoznania sprawy w tym zakresie. Dodać w tym miejscu należy, że wniosek o zwolnienie od kosztów dotyczył trzech osób, a rozpoznający ten wniosek referendarz sądowy musiał przeanalizować sytuację majątkową ich wszystkich i odpowiednio ją ocenić.

W sprawie powstało także opóźnienie związane z wysłaniem postanowienia w przedmiocie rozpoznania wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, natomiast również ono nie jest rażące biorąc pod uwagę, że okres ten wynosił 1,5 miesiąca i zbiegł się też z okresem świątecznym (dni wolne od pracy zarówno w końcu grudnia 2015 roku, jak i na początku stycznia 2016 roku).

Jednocześnie dopiero prawomocne rozstrzygnięcie w tym zakresie umożliwi nadanie sprawie dalszego biegu. Natomiast na obecnym etapie postępowania nie można zasadnie twierdzić, że doszło do takiego opóźnienia w rozpoznaniu tego wniosku, które cechowałaby nadmierna zwłoka w dokonywanych czynnościach. Opóźnienia następowały, tak jak ustalił Sąd Okręgowy, natomiast nie nosiły one znamion zwłoki.

Strona ma prawo wynikające z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r., Nr 61, poz. 284 ze zm.) do rzetelnego przeprowadzenia procesu, z tym prawem jest związane także to, aby nie doszło do przewlekłości postępowania. Jeżeli jednak sprawa od dnia wpływu pisma ją wszczynającego do chwili pozytywnego rozpoznania jej wniosku o zwolnienie od kosztów trwa około 7 miesięcy, to bezzasadnie strona zarzuca przewlekłość tego postępowania.

Trzeba także podkreślić, że celem, jaki przyświeca postępowaniu ze skargi nie jest samo stwierdzenie przewlekłości i ewentualne zasądzenie odpowiedniej sumy pieniężnej, ale wymuszenie nadania sprawie odpowiedniego biegu - ma ona bowiem zapewnić szybką reakcję na trwającą zwłokę w czynnościach sądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 12 czerwca 2012 r., sygn. akt II SPP 20/12, LEX nr 1274991).

Dlatego też nie doszło do przewlekłości postępowania.

Mając powyższe na uwadze, w oparciu o art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, skargę jako niezasadną należało oddalić.

SSO Roman Troll SSO Leszek Dąbek SSO Marcin Rak